

ul. Wólczańska 31

Dawna willa Leopolda Kindermanna

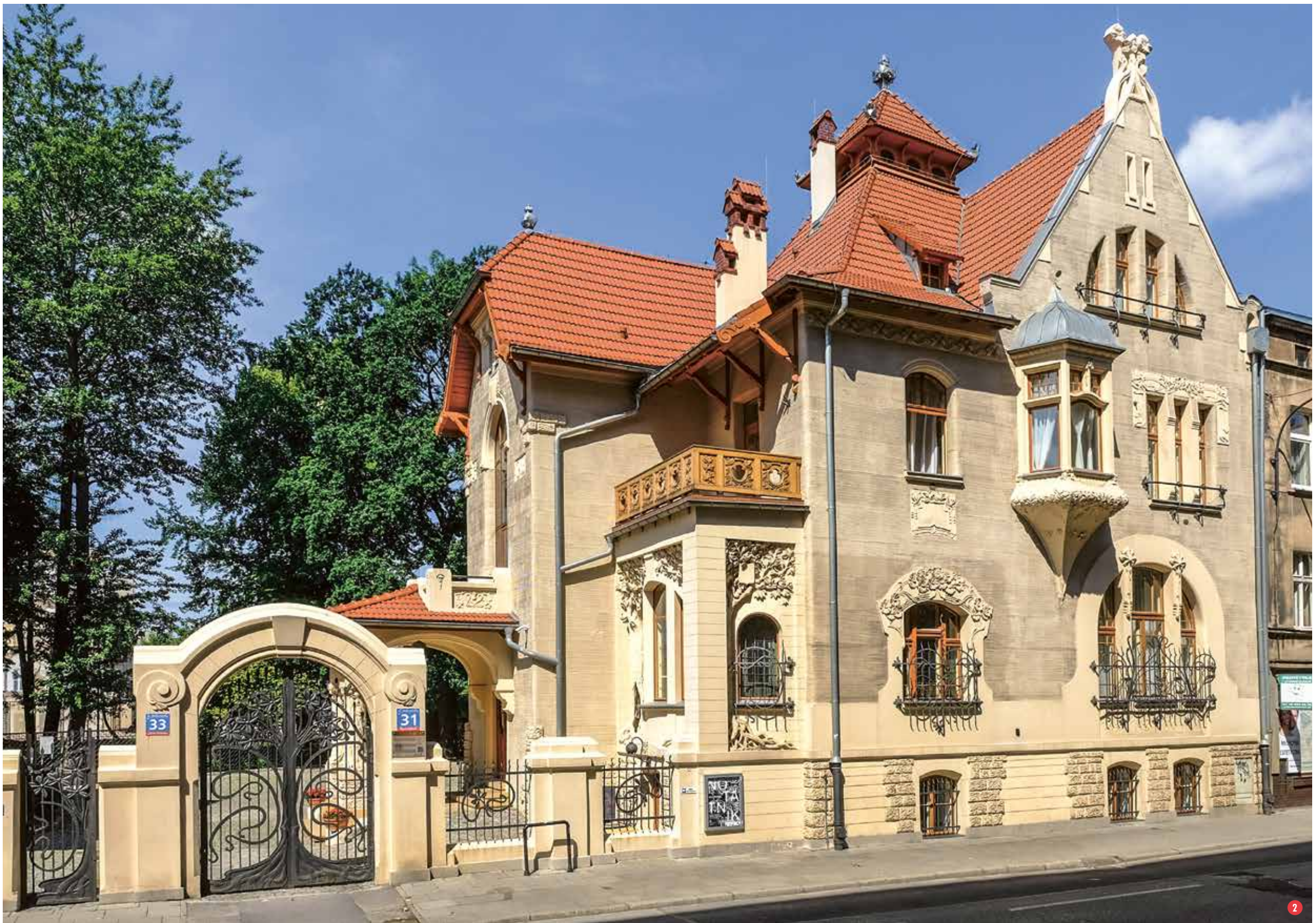
Dawna willa Leopolda Kindermanna (1869-1917); 1902-1903 (wnętrza do 1909), projekt: Gustaw Landau-Gutenteger (1862-1924)

Obecnie Galeria Willa Miejskiej Galerii Sztuki w Łodzi

Budynek, który uchodzi za perłę łódzkiej secesji i uważany jest za jedno z najważniejszych dzieł tego stylu w architekturze polskiej. Rozsławił ją Mieczysław Wallis, pionier badań nad sztuką tej epoki, napisaną już w 1964, a wydaną w 1967 roku książką „Secesja”.

Willa wzniesiona została przez Leopolda Kindermanna, kolejnego reprezentanta mocno rozgałęzionej rodziny fabrykanckiej, brata Juliusza i Adolfa [patrz: Piotrkowska 139 i 151], na posesji wniesionej jako wiano przez jego małżonkę, [Laure] Elizę z domu Feder. Projekt zamówiono u głównego na terenie Łodzi propagatora form secesyjnych, Gustawa Landau-Gutentegera. Wykończenie wnętrz przedłużyło się znacznie ze względu na wydarzenia rewolucji 1905 roku i rodzina wprowadziła się do obiektu dopiero na przełomie lat 1908/1909. Po przedwczesnej śmierci Leopolda wdowa po nim wyszła za mąż za fabrykanta Emila Eiserta. Eisertowie zajmowali willę do śmierci Emila w 1939 roku, a następnie mieszkała tam sama Eliza, w okresie wojny często wyjeżdżając na kurację na Dolny Śląsk. W sąsiedniej willi wzniesionej przez Kindermannów w latach 1911-1912 (ul. Wólczańska 33), prezentującej formy późnej zgeometryzowanej secesji, mieszkała od 1920 roku ich córka Irena z mężem Karolem Steinertem.

W 1945 roku willę Kindermannów upaństwowiono i umieszczono w niej przedszkole. W 1972 roku rozpoczęto prace adaptacyjne z przeznaczeniem obiektu na Biuro Wystaw Artystycznych, które otwarto po trzech latach. Od 1997 roku obiekt funkcjonuje jako Galeria Willa Miejskiej Galerii Sztuki. Przeprowadzona w latach 2011–2013 renowacja przywróciła willi dawny blask, a jej artystyczną rangę potwierdziło wpisanie w 2015 roku na prestiżową światową listę „Iconic House”.

Willa położona w centrum miasta, na terenie o zwartej zabudowie, zaskakuje swoimi oryginalnymi formami. Zaprojektowana została jako budynek przyuliczny o rozczłonkowanej od strony dziedzińca wjazdowego i od ogrodu bryle, od strony północnej przylegającej do sąsiedniej kamienicy. W elewacjach o urozmaiconym kształcie znalazły się okna o różnicowanym wykończeniu, obramione reliefową dekoracją roślinną, głównie z motywem kasztanowca. 2 5 Wejście główne od południa ujęto portykiem wspartym na dwóch filarach o formie pni jabłoni. 4 Duże okno saloniku od południa obramione jest motywem drzew, wśród gałęzi których dostrzec możemy ptaki, a u dołu w korzeniach lisa; badania wykazały, że była to pierwotnie kompozycja barwna. W podobnie ujętym oknie od strony ulicy, od wschodu, znajdziemy wiewiórkę i tarczę herbową (w której znajdował się zapewne pierwotnie monogram właścicieli). 6 Od strony ogrodu znajduje się zaś gospodarcza klatka schodowa o kształcie okrągłej wieżyczki, znajdziemy tam też w narożu domu krasnala-atlanta. 1

Wysmakowaną dekoracją odznaczają się wnętrza. Część południową willi wypełnia obszerny dwukondygnacyjny hall, z drewnianymi schodami i dużym arkadowym oknem. 10 Okno wypełnia witraż z alegorycznym

5

6

7

przedstawieniem bogini Eos-Jutrzenki, wzorowanym przypuszczalnie na postaci tańczącej Isadory Duncan, postaci niezmiernie popularnej w tym okresie. Na suficie na wysokości piątra dekoracja sztukatorska z alegorycznym przedstawieniem czterech wiatrów i czterech pór roku.

Jadalnię i salon na parterze, połączone rozsuwanymi przeszklonymi drzwiami, zdobią sztukaterie sufitowe o formach roślinnych. ¹² ¹³ ¹⁴ W salonie frontowym od południa znajduje się aneks – „salonik muzyczny” z witrażem przedstawiającym szwajcarski pejzaż z widokiem zamku Chillon nad Jeziorem Genewskim, uzupełniony wizerunkami instrumentów muzycznych. ⁸ ⁹ Łuk tęczy nad arkadą dekorowany jest górkim, przypuszczalnie alpejskim pejzażem. Gabinet w narożu południowo-zachodnim wyróżnia się wystrojem o odmiennym charakterze – wbudowane meble z przeszkloną biblioteką oraz kominkiem mają już wyraźnie modernizujący charakter. ¹¹ ¹⁵ ¹⁶ Wystrój wnętrza willi przypisywany jest, aczkolwiek bez potwierdzenia źródłowego, warszawskiemu warsztatowi Franciszka Rotha. Witraże przypuszczalnie są dziełem zakładu Richarda Schleina z Zittau na Łużycach, bardzo aktywnego na terenie Łodzi około 1910 roku.

ul. Wólczańska 31

Former villa of Leopold Kindermann

Abstract

Former villa of Leopold Kindermann (1869-1917); 1902-1903 (interiors completed by 1909), architect: Gustaw Landau-Gutenteger (1862-1924)

Currently Villa Gallery of the City Art Gallery in Łódź

This villa is considered a gem of Łódź Art Nouveau architecture. It was built by Leopold Kindermann, member of a large industrialist family, brother of Juliusz and Adolf [see: Piotrkowska 139 and 151]. It was designed by the foremost proponent of Art Nouveau forms in Łódź, Gustaw Landau-Gutenteger. Following the premature death of Leopold, his widow married the industrialist Emil Eisert. The Eiserts resided in the villa until Emil's death in 1939. Their daughter, Irena, and her husband, Karol Steinert, occupied a nearby villa, built by the Kindermanns in the style of late geometricized Art Nouveau in the years 1911-1912 (ul. Wólczańska 33).

In 1945, the nationalized Kindermann villa began to serve as a preschool. In 1972, adaptation work was started with the aim of converting the building into an art gallery, which was opened three years later. In 1997, it became the Villa Gallery (part of the City Art Gallery in Łódź). The 2011-2013 renovation restored the villa to its former glory, which allowed the building to be entered in the prestigious international list of "Iconic Houses" in 2015.

The irregularly shaped villa has richly decorated façades. The windows vary in shape and are framed by relief floral ornaments. The south-facing main entrance is defined by a portico supported by two pillars in the form of apple tree trunks.

The interior is beautifully decorated. The southern part of the villa contains a spacious hall with a staircase and a large stained-glass window with an allegorical representation of the goddess Eos (Dawn). The dining and drawing rooms have ceiling stuccoes with plant motifs and stained-glass windows. The southwestern corner study is characterized by a markedly modernizing style.

